

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga

2023 m.

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga
Serija „Finansų rinkos dalyvių veikla“
2023 m.

ISSN 2538-855X (online)

Apžvalgą parengė
Bankų ir draudimo priežiūros departamento
Bankų priežiūros skyrius

Pasiteirauti:

info@lb.lt

Nemokama informacijos linija

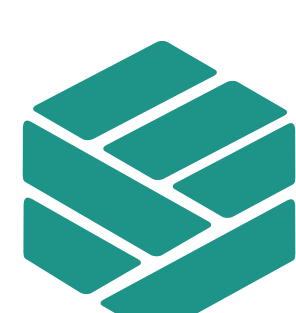
+370 800 50 500

© Lietuvos bankas, 2023
Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Kredito unijų rinkos veiklos apžvalga. 2023 m.

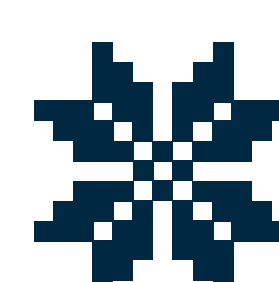
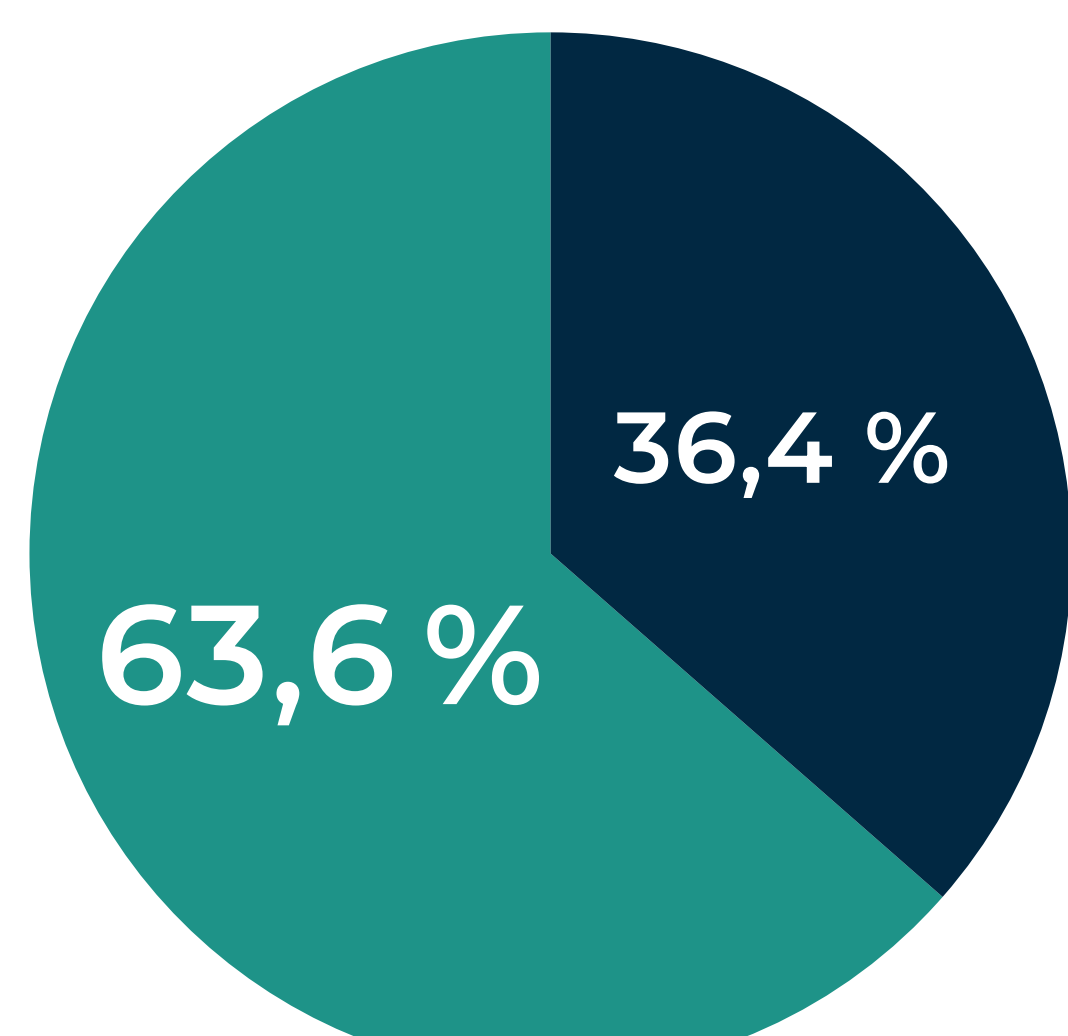
Rinkos dalyviai

Lietuvos centrinė kredito unija (LCKU)

Grupės turtas **860,5** mln. Eur

Vienija **45** kredito unijas

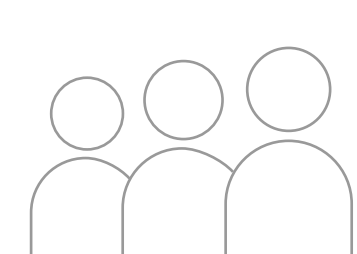
Jungtinė centrinė kredito unija (JCKU)

Grupės turtas **492,3** mln. Eur

Vienija **14** kredito unijų

Nariai

(tūkst.)

Turtas

(mln. Eur)

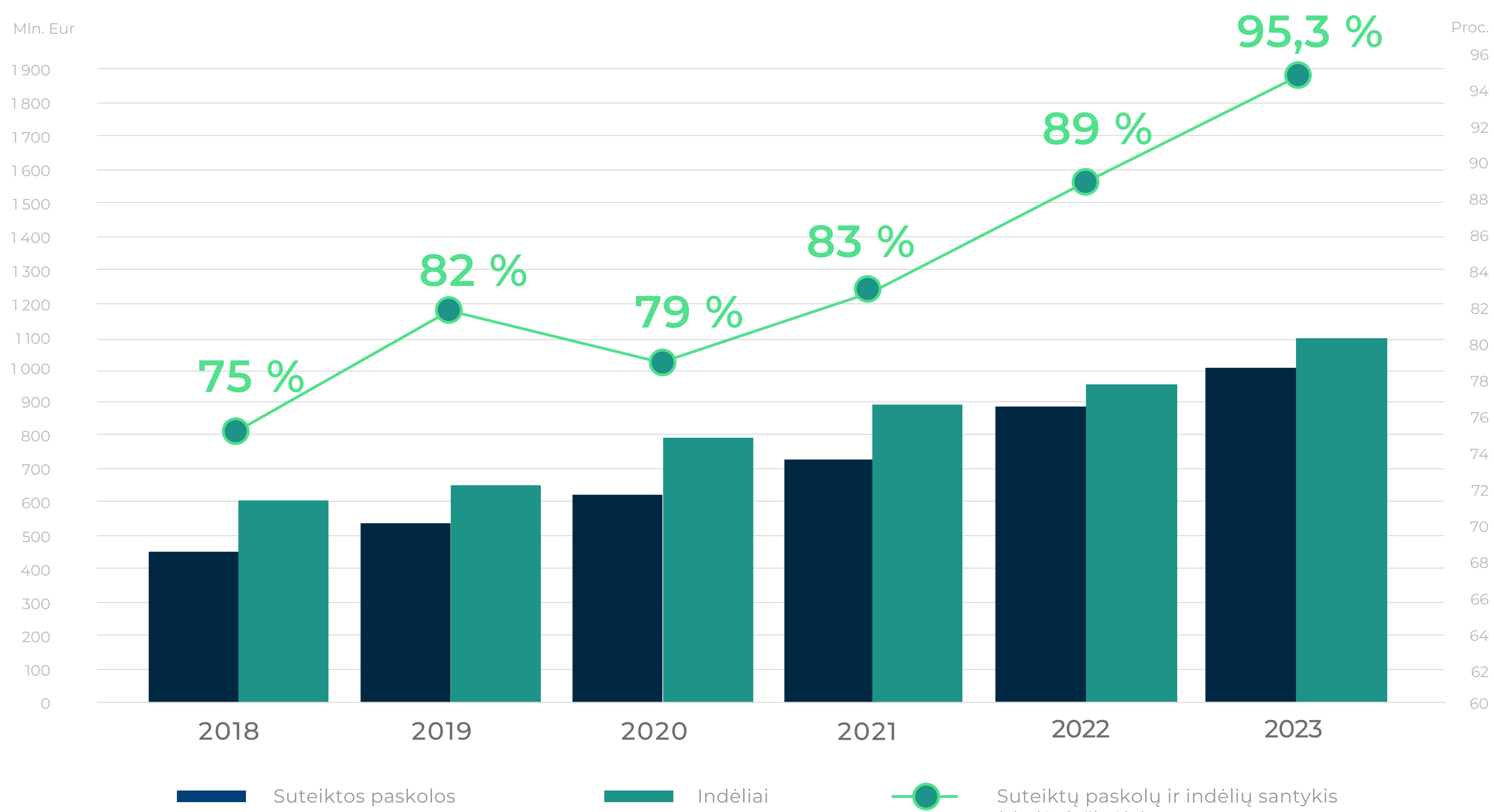

» Per 2023 m. KU sektoriaus turtas išaugo 11 proc. ir sudarė 1 407,7 mln. Eur. Turto apimties pokytį nulėmė didėję terminuotieji indėliai, reikšmingas skolinimosi iš CKU masto padidėjimas ir teigiami nuosavo kapitalo pokyčiai.

Pastaba: kredito unijų sektoriaus finansiniai rodikliai skaičiuojami naudojant 59 kredito unijų, neįtraukiant centrinių kredito unijų, duomenis.

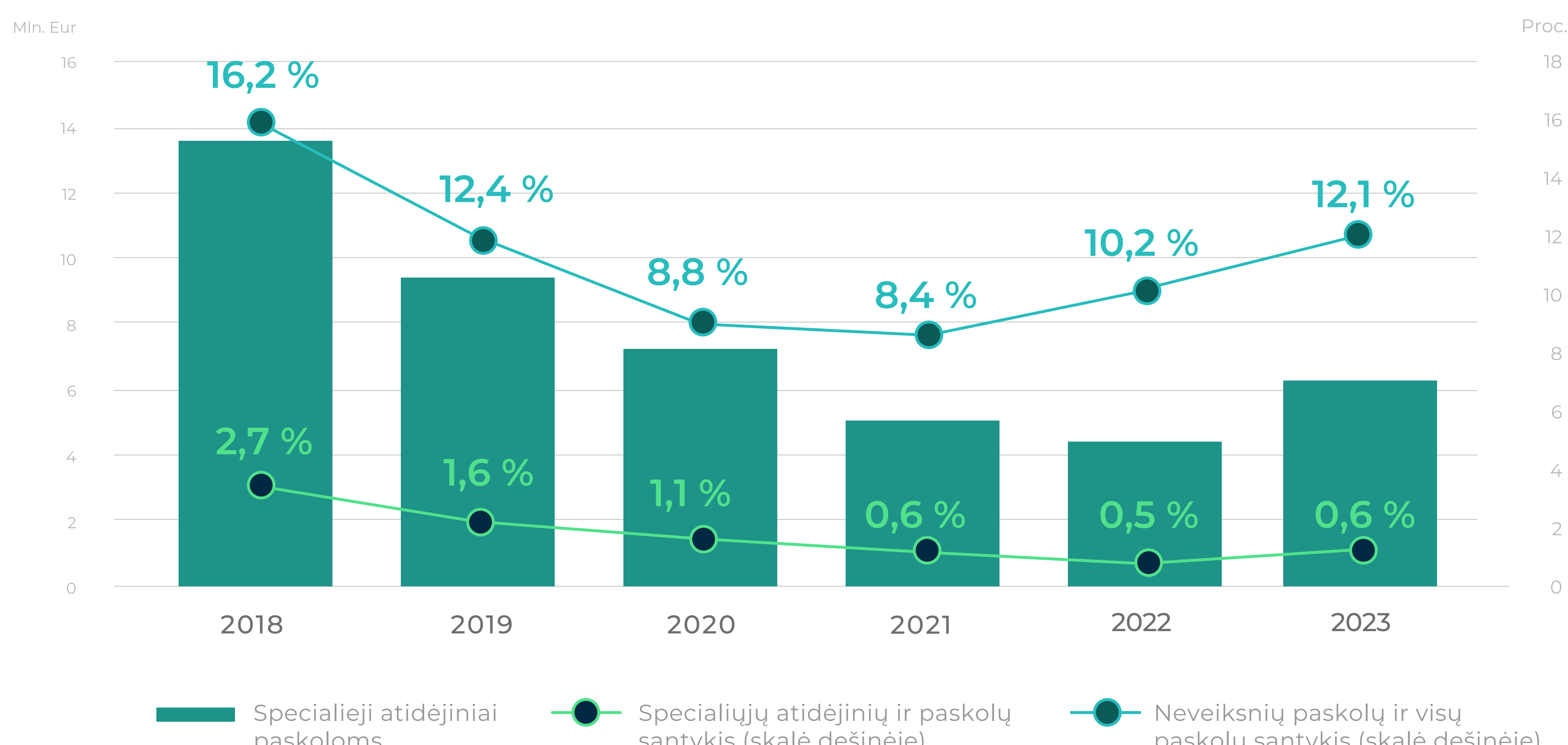
Kredito unijų paskolų ir indėlių dinamika

Mln. Eur

Kredito unijų paskolų kokybės rodikliai

Mln. Eur

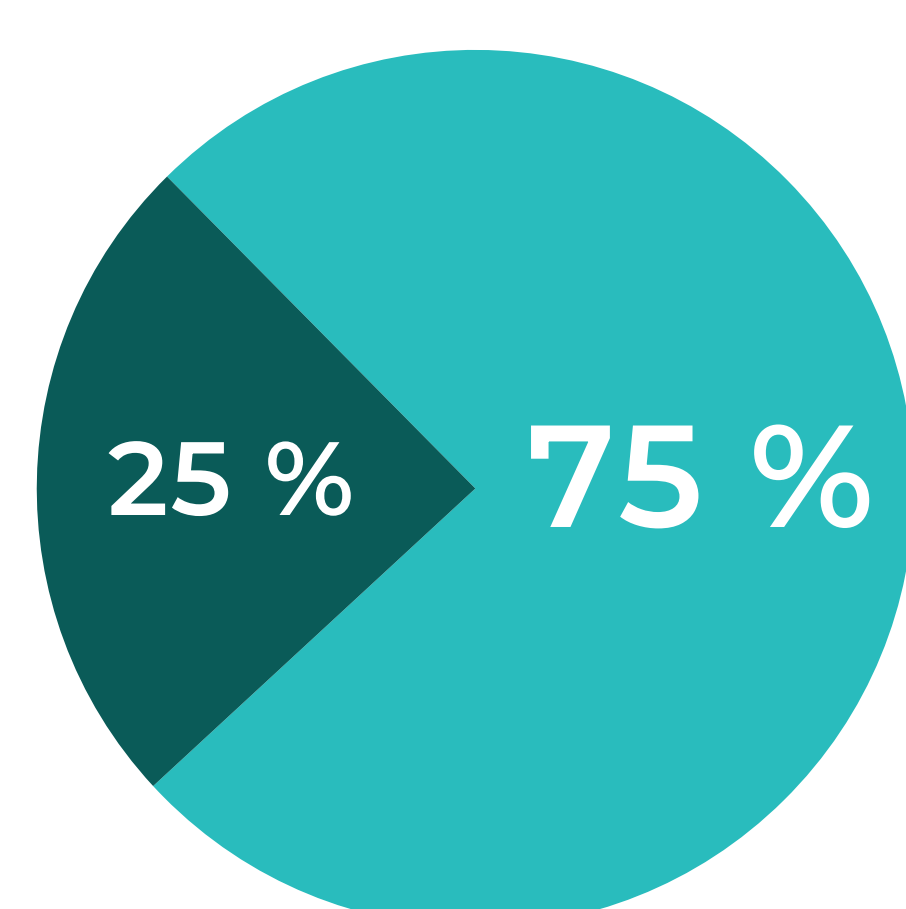

Pastaba: neveiksnios paskolos – tai ilgiau negu 60 d. uždelstos mokėti nenuvertėjusios ir nuvertėjusios paskolos.

Specialieji atidėjiniai paskoloms per 2023 m. padidėjo **1,8** mln. Eur

Indėlių portfelio struktūra

282,8 mln. Eur iki pareikalavimo

834,3 mln. Eur terminuotieji

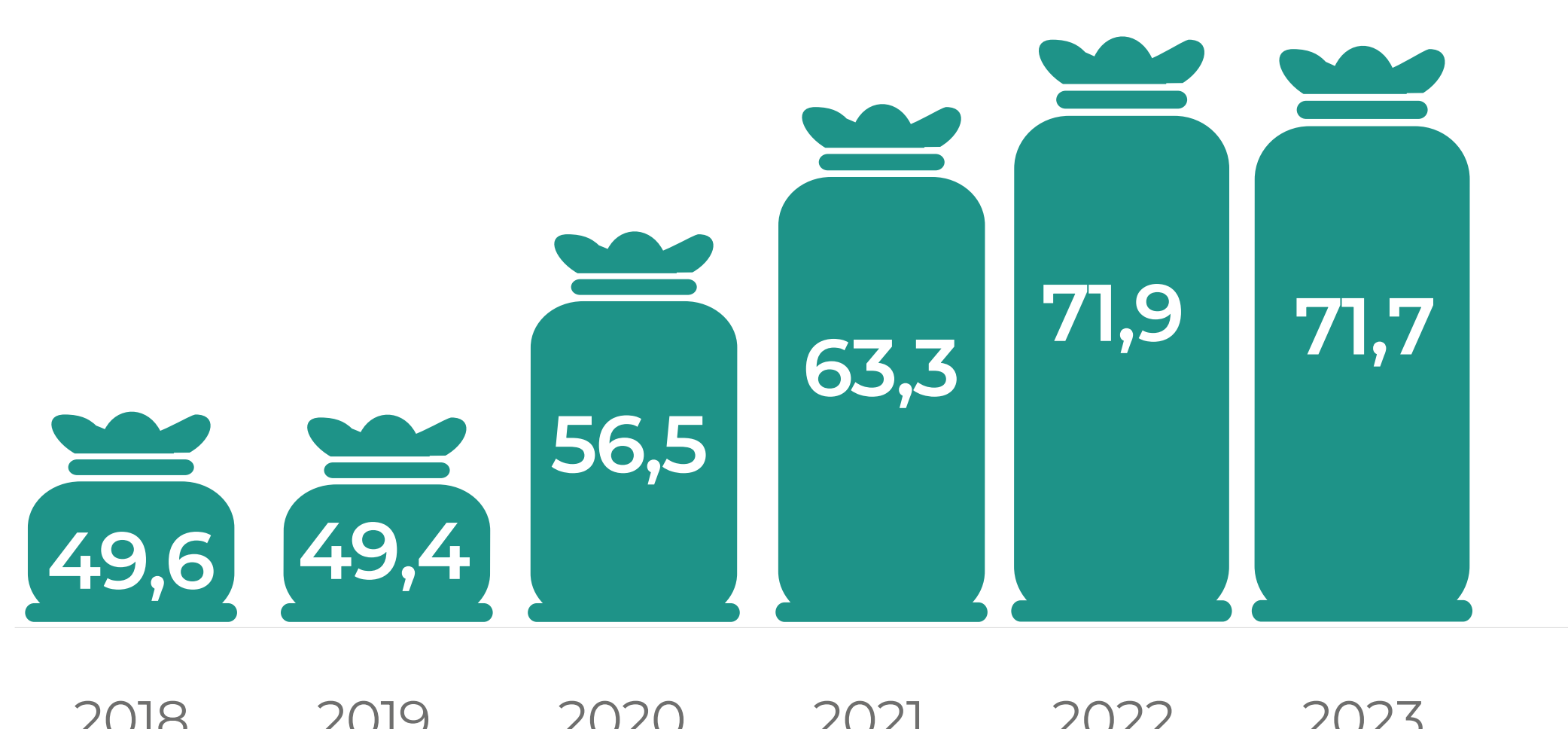

Paskolos **+134,2** mln. Eur (+14,4 %)

Indėliai **+67** mln. Eur (+6,4 %)

Pajinis kapitalas

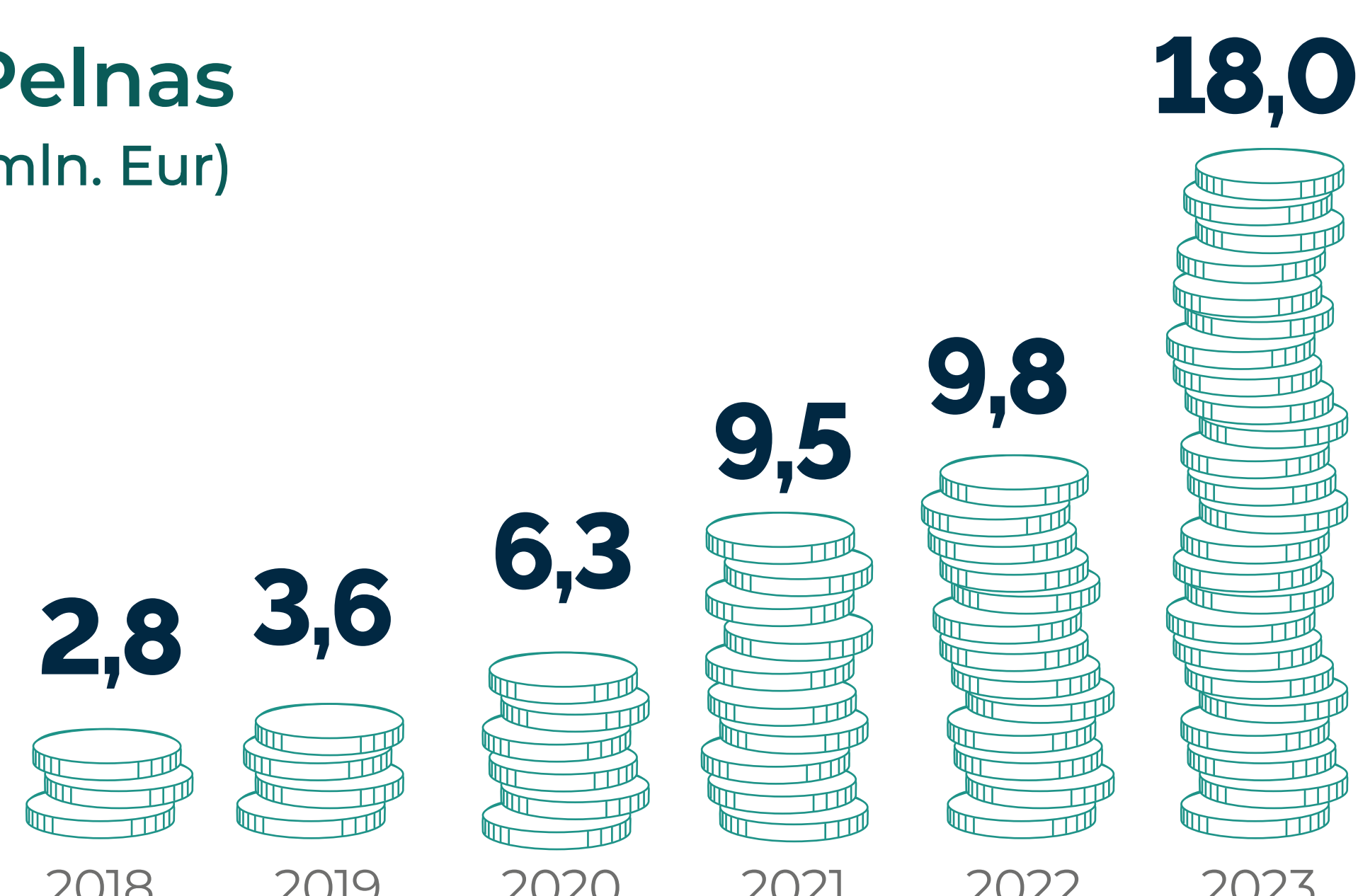
(mln. Eur)

» Tvarūs pajai, kuriais gali būti dengiami KU patirti nuostoliai, sudarė 70,9 mln. Eur.

Pelnas

(mln. Eur)

» KU sektoriaus per 2023 m. uždirbo 18 mln. Eur neaudituito pelno, t. y. 1,8 karto daugiau nei per 2022 m.

» Nepaisant didėjusių vertės sumažėjimo išlaidų ir augusių personalo išlaikymo ir bendrųjų administracinių išlaidų, KU veiklos rezultatas gerėjo dėl ženklių padidėjusių grynyųjų palūkanų pajamų. Kreditavimo apimties ir paskolų palūkanų normų padidėjimas tebebuvo pagrindiniai veiksniai, darę įtaką sektoriaus veiklos rezultatui. KU uždirbo 53 proc. daugiau grynyųjų palūkanų pajamų, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu.

2023 m. kilę ekonominiai iššūkiai nesustabdė kredito unijų skolinimo veiklos – suteiktos paskolos padidėjo 134,2 mln. Eur, arba 14,4 proc. Kaip ir prieš metus, kredito unijos aktyviau skolino juridiniams asmenims. Paskolos didėjo sparčiau už indėlius, todėl didėjo paskolų ir indėlių santykis, kuris metų pabaigoje sudarė 95 proc. (prieš metus – 89 %). Sulėtėjusi ekonominė veikla, išaugusios paskolų palūkanų normos darė įtaką paskolų portfelio kokybės rodikliams. 2023 m. specialieji atidėjiniai paskoloms padidėjo 1,8 mln. Eur – iki 6,1 mln. Eur, o specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis – iki 0,6 proc. (prieš metus – 0,5 %). Nepaisant to, sektoriaus kapitalizacijos lygis vis dar buvo gana aukštas – 2024 m. sausio 1 d. kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 18,29 proc. Apžvelgiamu laikotarpiu kredito unijų turtas padidėjo 11 proc. ir, pateiktų neaudituoatų ataskaitų duomenimis, sudarė 1 407,7 mln. Eur. Turto apimties pokytį nulėmė didėję terminuotieji indėliai ir augantis skolinimosi iš CKU mastas. Aptariamu laikotarpiu indėlių augimas sulėtėjo, jie padidėjo 6,4 proc. (praėjusiais metais – atitinkamai 9,4 %). Pakilusių palūkanų aplinkoje terminuotieji indėliai padidėjo 16,1 proc. (praėjusiais metais – atitinkamai 8,2 %), o neterminuotieji indėliai sumažėjo 14,6 proc. (praėjusiais metais padidėjo 12 %). Auganti kreditavimo apimtis ir pakilusios paskolų palūkanų normos vis dar buvo pagrindiniai veiksniai, darę įtaką sektoriaus veiklos rezultatui. 2023 m., palyginti su praėjusiais metais, kredito unijos uždirbo 53 proc. daugiau grynujų palūkanų pajamų. Kredito unijų veiklos rezultatas – 18 mln. Eur neaudituito pelno, t. y. 8,2 mln. Eur daugiau nei 2022 m.

Per 2023 m. kredito unijų sektoriuje esminių struktūrinių pokyčių neįvyko. 2024 m. sausio 1 d. šalyje veikė 59 kredito unijos ir dvi centrinės kredito unijos.

2023 m. sausio 1 d. pasibaigus pirmajam kredito unijų sisteminės reformos etapui ir nelikus savarankiškai veikiančių kredito unijų, 2024 m. sausio 1 d. Lietuvos centrinės kredito unijos (toliau – LCKU) grupė vienijo 45 kredito unijas, o Jungtinės centrinės kredito unijos (toliau – JCKU) grupė – 14 kredito unijų.

Kredito unijų pateiktais duomenimis, visos kredito unijos vykdė visus veiklos riziką ribojančius normatyvus ir sėkmingai atlaikė iššūkius, susijusius su geopolitine padėtimi ir jos neigiama įtaka ekonomikai.

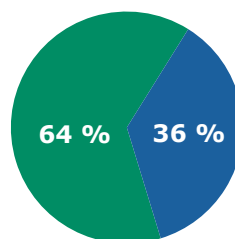
Kaip matyti iš 1 pav., didžiausią kredito unijų rinkos dalį, kaip ir anksčiau, sudarė LCKU grupės turtas.

Pažymėtina, kad prieš kelerius metus prasidėjęs kredito unijų jungimosi procesas ir toliau vyksta. Šiuo metu dar neužbaigtas Trakų kredito unijos ir Kredito unijos „Magnus“ jungimosi procesas, 2023 m. pradėti vykdyti Kaune veikiančių Kooperatinės bendrovės ARKU kredito unijos ir Kauno regiono kredito unijos bei Klaipėdos regione veikiančių Kredito unijos „Gargždų taupa“ ir Šilutės kredito unijos jungimosi procesai.

Centrinės kredito unijos. Kaip minėta, 2023 m. pabaigoje Lietuvoje veikė dvi centrinės kredito unijos (toliau – CKU), kurios ne tik teikia finansines paslaugas, bet ir privalo palaikyti savo narių kredito unijų likvidumą, užtikrinti jų mokumą, stebėti ir tikrinti jų prisiimamą riziką. Taip pat CKU turi užtikrinti CKU grupės riziką ribojančių reikalavimų vykdymą. CKU toliau stiprina savo narių kredito unijų priežiūrą, daliai jų teikė buhalterinės apskaitos, vidaus audito ir kitas paslaugas, organizavo narių kredito unijų darbuotojų mokymus, vykdė savo narių tikslinius patikrinimus.

1 pav. Lietuvos kredito unijų rinkos struktūra pagal turtą

2024 m. sausio 1 d.

■ LCKU grupė ■ JCKU grupė

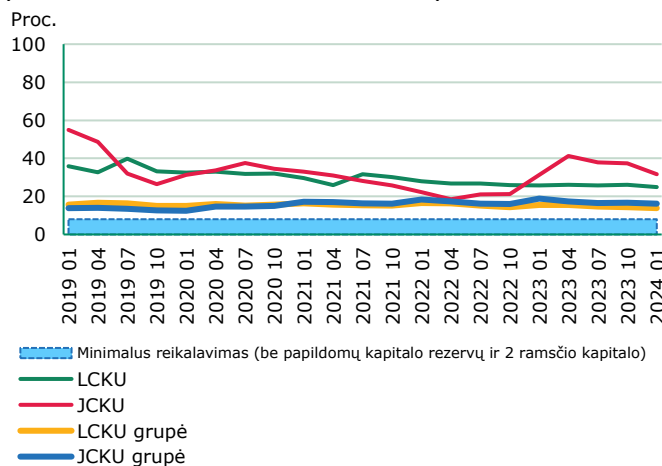
Šaltinis: Lietuvos bankas.

Bendras abiejų CKU grupių turtas, kurio didžioji dalis (64 %) buvo LCKU grupės turtas, 2023 m. pabaigoje sudarė 1 352,8 mln. Eur. Per metus CKU grupių turtas padidėjo 273,4 mln. Eur (25 %). Tokį spartų turto augimą lėmė aptariamo laikotarpio pradžioje trijų persitvarkančių kredito unijų (RATO kredito unijos, Kredito unijos „Saulėgraža“ ir LTL kredito unijos) prisijungimas prie JCKU grupės (šių kredito unijų turtas sudarė 39 % JCKU grupės turto, arba 14 % CKU grupių turto). Šių trijų persitvarkančių kredito unijų prisijungimas turėjo reikšmingos įtakos ir toliau aptariamų CKU grupių veiklos rodiklių pokyčiams. Per 2023 m. CKU grupėse indėliai perkopė 1 mlrd. Eur, per metus jie padidėjo 229,4 mln. Eur (iki 1 182,4 mln. Eur) ir, kaip ir ankstesniais laikotarpiais, buvo pagrindinis CKU grupių finansavimosi šaltinis. Apžvelgiamu laikotarpiu paskolų portfelis padidėjo 277,1 mln. Eur (32 %) – iki 1 144 mln. Eur, o daugiausia paskolų suteikta kredito unijų nariams. Paskolų portfelis tebėra didžiausia CKU grupių turto struktūros dalis (84,6 %). Investicijų į skolos vertybinius popierius (SVP) portfelis aptariamu laikotarpiu padidėjo 9,5 proc. – iki 126,2 mln. Eur ir sudarė 9,3 proc. (2022 m. – 10,7 %) CKU grupių turto. Dalis piniginių lėšų buvo laikoma Lietuvos banke ar kredito įstaigose. Lėšos, laikomos Lietuvos banke, sudarė 39,8 mln. Eur (per metus sumažėjo 17 mln. Eur). Dar 14 mln. Eur buvo laikoma kaip lėšos kredito įstaigose ar gryniesiems pinigais.

LCKU ir JCKU grupių įsipareigojimai 2023 m. pabaigoje sudarė 1 228,8 mln. Eur ir buvo 238,6 mln. Eur (24,1 %) didesni nei 2022 m. Didžiąją dalį CKU grupių įsipareigojimų sudarė kredito unijų narių indėliai, metų pabaigoje sudarė 90,9 proc. visų CKU grupių įsipareigojimų. CKU grupių suteiktų paskolų ir indėlių santykis – 96,8 proc. CKU grupių nuosavybė nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje buvo 124 mln. Eur.

Aptariamu laikotarpiu abi CKU grupės dirbo pelningai, o uždirbtas metinis veiklos pelnas ir toliau palaipsniui didėjo. 2023 m. CKU grupės uždirbo 19,3 mln. Eur neaudituito grynojo pelno, t. y. 11 mln. Eur daugiau nei prieš metus. Augęs kreditavimas ir padidėjęs paskolų palūkanų normos palankiai veikė CKU grupių veiklos rezultatus.

2 pav. CKU kapitalo pakankamumo rodikliai (2019 m. sausio 1 d.–2024 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

1 lentelė. CKU kapitalo pakankamumo rodikliai (procentais)

Rodikliai	2023 01 01	2024 01 01	Reikalavimas
	reikšmė		
LCKU	25,70	24,90	14,21
JCKU	31,40	31,64	14,5
Bendras	26,52	26,26	-
LCKU grupė	15,53	13,83	13,62
JCKU grupė	18,86	16,14	14,75
Bendras	16,41	14,72	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Abi CKU grupės vykdė joms nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus, nurodytus 1 lentelėje. Palyginti su 2022 m., bendro CKU grupių kapitalo pakankamumo rodiklio reikšmė dėl didėjančio kapitalo poreikio kredito rizikai padengti sumažėjo 1,69 proc. punkto ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 14,72 proc. Kapitalo bazę CKU grupės didino įtraukdamos į ją 2022 m. veiklos pelną bei kredito unijų narių pajiniais įnašais. Taip pat CKU grupės pritraukė išorinį kapitalą subordinuotųjų paskolų bei subordinuotųjų obligacijų forma, aptariamo laikotarpio pabaigoje subordinuotųjų paskolų suma sudarė 8,8 mln. Eur, subordinuotųjų obligacijų – 4,4 mln. Eur.

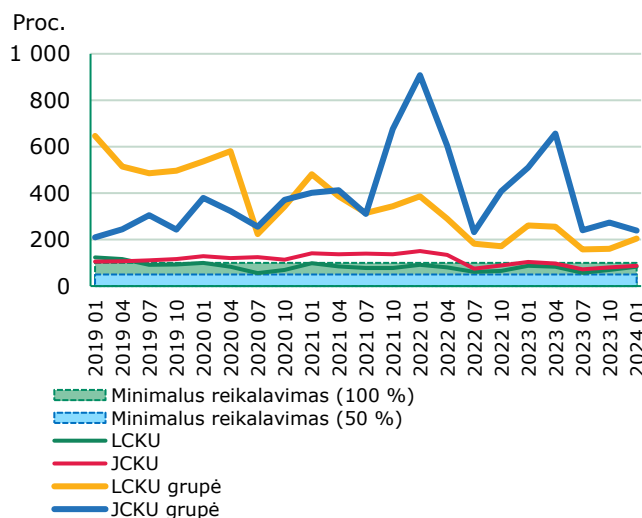
Aptariamu laikotarpiu įsigaliojo 2022 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos banko valdybos nutarimas, kuriuo iki 1 proc. padidinta anticiklinio kapitalo rezervo norma. Šis rodiklis yra vienas iš sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimo elementų, jį CKU grupės turėjo vykdyti nuo 2023 m. spalio 1 d.

CKU grupių atveju sudėtinio kapitalo rezervą aptariamo laikotarpio pabaigoje sudarė: kapitalo apsaugos rezervas (2,5 %); anticiklinio kapitalo rezervas (1 %); sisteminės rizikos rezervas (2 % kapitalo atsarga, kuri skaičiuojama nuo su nekilnojamojo turto įkeitimu esančių pozicijų fiziniams asmenims Lietuvoje dydžio).

2023 m. CKU grupių turimos likvidžiojo turto atsargos ir toliau buvo didelės, o likvidumas pakankamai aukštas. CKU grupių veiklos modelis pagrįstas kooperatiniais veiklos principais, todėl CKU grupių veikla finansuojama tvariais kredito unijų narių indėliais. 2023 m. staigiai pakilus palūkanų normoms ir bendrai sumažėjus likvidumui kredito įstaigose, LCKU grupių likvidumas taip pat šiek tiek sumažėjo. Likvidumo mažėjimą CKU grupėse sąlygojo sparčiau nei indėliai augusios paskolos, be to, 2022 m. pabaigoje patvirtinti Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatymo pakeitimai leido centrinėms kredito unijoms priimti visų rūšių ir teisinių formų juridinių asmenų indėlius, todėl šiek tiek padaugėjo indėlių, kuriems taikomi griežtesni likvidumo reikalavimai. Likvidumo svyravimams CKU grupėse reikšmingos įtakos turi sezoniškumo veiksniai, dėl kurių pirmąjį pusmetį likvidumas mažėja, o antrąjį – didėja.

CKU grupių sukauptas likvidusis turtas (Lietuvos banke laikomos lėšos, ES šalių vyriausybių vertybiniai popieriai (VP), gryniesi pinigai) daugiau kaip du kartus viršijo grynąjį netenkamų pinigų srautą. Pagrindinis CKU grupių likvidumo rodiklis (LCR) gerokai viršijo nustatytą minimalų 100 proc. reikalavimą ir sudarė 217 proc. (žr. 2 lentelę).

3 pav. CKU padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai (2019 m. sausio 1 d.–2024 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2 lentelė. CKU padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai (procentais)

Rodikliai	2023 01 01	2024 01 01	Reikalavimas
	reikšmė		
LCKU	87,91	83,69	50*
JCKU	104,02	87,91	50*
Bendras	92,44	85,08	–
LCKU grupė	261,01	204,47	100
JCKU grupė	510,01	239,02	100
Bendras	309,34	217,22	–

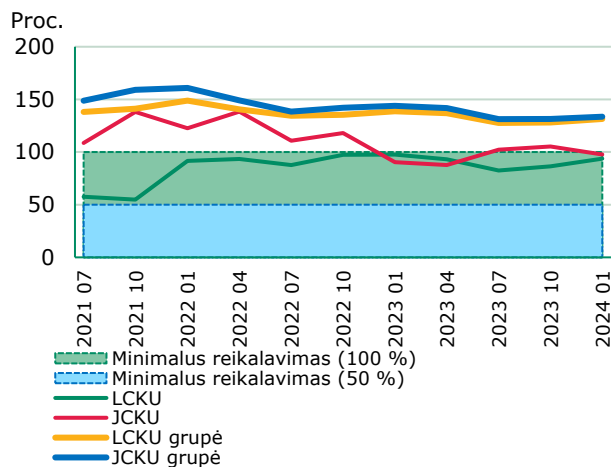
Šaltinis: Lietuvos bankas.

* Lietuvos banko sprendimu LCKU ir JCKU individualiai taikomas ne mažesnis kaip 50 proc. LCR reikalavimas, nustatytas Reglamento (ES) Nr. 575/2013 412 straipsnyje.

Antrasis privalomas vykdyti likvidumo reikalavimas – grynasis pastovaus finansavimo rodiklis (angl. *net stable funding ratio*, NSFR), juo vertinamas kredito įstaigų likvidumas ilgesniuoju laikotarpiu, t. y. CKU grupės, kaip ir bankai, privalo turėti pakankamai pastovaus finansavimosi, kad jo pakaktų finansavimo poreikiams patenkinti vienų metų laikotarpiu tiek įprastomis, tiek nepalankiomis sąlygomis. CKU grupės su atsarga vykde NSFR, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje jis sudarė 132 proc. (žr. 3 lentelę).

2023 m. sparčiai kylant palūkanų normoms, kredito unijų nariai daugiau dėmesio skyrė kainodarai, todėl CKU grupėse, kaip ir bankuose, indėliai iki pareikalavimo mažėjo, o terminuotieji indėliai augo. Per metus terminuotųjų indėlių dalis, palyginti su visais klientų indėliais, padidėjo nuo 66 iki 76 proc. Nors finansavimosi kaina augo, tačiau generuojamos palūkanų pajamos buvo pakankamos palūkanų išlaidoms padengti – grynoji palūkanų normų marža (angl. *spread*) CKU grupėse siekė daugiau kaip 6 proc.

4 pav. CKU gryniesi pastovaus finansavimo rodikliai (2021 m. liepos 1 d.–2024 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

3 lentelė. CKU gryniesi pastovaus finansavimo rodikliai (procentais)

Rodikliai	2023 01 01	2024 01 01	Reikalavimas
	reikšmė		
LCKU	97,61	93,63	50*
JCKU	90,5	97,7	50*
Bendras	96,45	94,7	-
LCKU grupė	138,75	131,28	100
JCKU grupė	144,01	133,58	100
Bendras	140,08	132,1	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.

* Lietuvos banko sprendimu LCKU ir JCKU individualiai taikomas ne mažesnis kaip 50 proc. NSFR, nustatytas Reglamento (ES) Nr. 575/2013 428b straipsnyje.

Dėl JCKU grupės struktūrinių pokyčių CKU grupių neveiksnių paskolų dalis padidėjo 0,6 proc. punkto – iki 7,4 proc. (ne finansų bendrovių neveiksnių paskolų dalis sudarė 9,1 %, o namų ūkių – 6,5 % atitinkamo portfelio). Paskolų ir specialiųjų atidėjinių santykis padidėjo nuo 1,7 iki 1,8 proc., o neveiksnių paskolų padengimo specialiaisiais atidėjimais rodiklis sumažėjo 1,6 proc. punkto – iki 14,3 proc.

CKU administruojamuose stabilizacijos fonduose yra kaupiamos lėšos, iš kurių prireikus būtų atkuriamas grupių narių mokumas. 2023 m. pabaigoje LCKU ir JCKU stabilizacijos fondai sudarė atitinkamai 9,0 mln. ir 2,4 mln. Eur. Per 2023 m. LCKU ir jos narės į stabilizacijos fondą sumokėjo 2 mln. Eur privalomųjų įmokų, o JCKU ir jos narės – 0,8 mln. Eur. Pažymėtina, kad iki 2028 m. abiejų CKU grupių stabilizacijos fonduose turi būti sukaupta ir laikoma ne mažiau kaip po 1 proc. LCKU, JCKU ir jų narių kredito unijų turto sumos. Aptariamo laikotarpio pabaigos duomenimis, LCKU stabilizacijos fondą sudarė 0,79, o JCKU – 0,38 proc. atitinkamos CKU ir jos narių turto sumos.

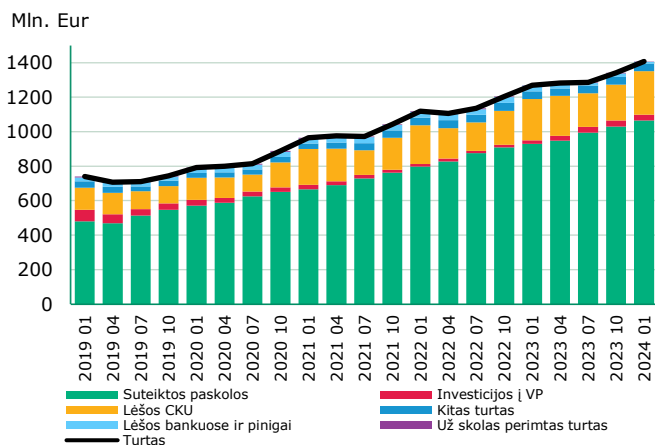
Kredito unijos. 2024 m. sausio 1 d. finansines ir priežiūrai skirtas ataskaitas Lietuvos bankui pateikė 59 kredito unijos, vienijusios 165,6 tūkst. narių. Be pagrindinės buveinės, kredito unijos paslaugas teikė dar 77 struktūriniuose padaliniuose.

2023 m. kredito unijų turtas padidėjo 11 proc. (2022 m. – 14 %) ir, pateiktų neauditotų ataskaitų duomenimis, sudarė 1 407,7 mln. Eur, arba 2,3 proc. bankų sektoriaus turto (prieš metus – 2,2%). Kredito unijų sektoriaus turto apimtį nulėmė didėję terminuotieji indėliai, reikšmingas skolinimasis iš CKU masto padidėjimas ir teigiami nuosavo kapitalo pokyčiai. Dėl dalies kredito unijos narių veiklos sezoniškumo kredito unijų turtas 2023 m. pirmąjį pusmetį augo lėčiau nei antrąjį, ši tendencija buvo stebima ir 2022 m. Tačiau 2023 m. antrąjį pusmetį, palyginti su 2022 m. tuo pačiu periodu, kredito unijų turto augimas tempas buvo lėtesnis (9,5 ir 11,9 %).

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, 2023 m. daugiausia padidėjo kredito unijų suteiktos paskolos, toliau augo kredito unijų investicijos į VP, taip pat padidėjo lėšos, laikomos centrinėse kredito unijose. Kaip ir praėjusiais metais, esminių turto struktūros pokyčių nefiksuota, suteiktos paskolos ir toliau sudarė reikšmingiausią turto dalį, o investicijų į VP dalis padidėjo iki 1,6 proc. kredito unijų turto. 2023 m. suteiktų paskolų dalis turte padidėjo 2,4 proc. punkto. Labiausiai sumažėjo kredito unijų lėšų, laikomų bankuose (beveik 23 mln. Eur), dalis – iki 0,5 proc. (2022 m. – 2,4 %). Ši pokytis sietinas su 2023 m. pradžioje trijų kredito unijų prisijungimu prie CKU. Nors kredito unijų lėšos, laikomos centrinėse kredito unijose, per 2023 m. padidėjo 5,2 proc., tačiau jų dalis turte sumenko beveik 1 proc. punktu. Aptariamu laikotarpiu mažėjo kredito unijų kitas turtas (2022 m. kitas turtas išaugo 2,9 mln. Eur), jo dalis išliko nereikšminga – sudarė 0,8 proc. viso turto.

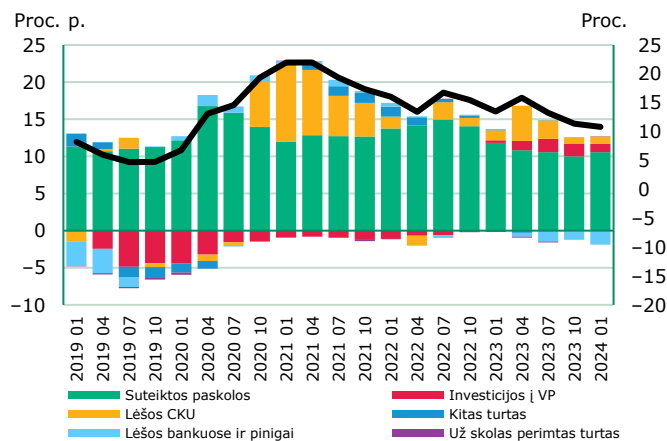
2023 m. kitas turtas sumažėjo 3,5 mln. Eur ir sudarė beveik 11 mln. Eur. Kredito unijų investicijos į CKU kapitalą padidėjo 3,8 mln. Eur, arba 20,8 proc., tai daugiausia susiję su trijų prie CKU prisijungusių kredito unijų investavimu į CKU kapitalą.

5 pav. Kredito unijų turto struktūra (2019 m. sausio 1 d.–2024 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

6 pav. Kredito unijų turto metinio kitimo veiksniai (2019 m. sausio 1 d.–2024 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2023 m. pabaigoje kredito unijos savo nariams ir asocijuotiesiems nariams buvo suteikusios 1 064,5 mln. Eur paskolų, iš jų 728,5 mln. Eur – paskolos fiziniams asmenims ir 335,9 mln. Eur – juridiniams asmenims. Nagrinėjamu laikotarpiu kredito unijų grynoji suteiktų paskolų vertė padidėjo 134,2 mln. Eur, arba 14,4 proc., o jų dalis kredito unijų turto struktūroje – iki beveik 76 proc., prieš metus paskolos padidėjo 132,5 mln. Eur, arba 16,6 proc.

Pateiktų ataskaitų duomenimis, didėjančią kredito unijų skolinimo apimtį lėmė augęs skolinimas tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims, tačiau treči metai iš eilės juridinių asmenų skolinimo tempas buvo spartesnis. Paskolos fiziniams asmenims padidėjo 69 mln. Eur, arba 10,5 proc., o paskolos juridiniams asmenims – 65,2 mln. Eur, arba 24,1 proc. (2022 m. atitinkamai 68,6 mln. Eur, arba 12,9 %, ir 64,2 mln. Eur, arba 47,5 %).

Sulėtėjusi ekonominė veikla, išaugusios paskolų palūkanų normos bei iššūkiai, susiję su geopolitiniais veiksniais, turėjo neigiamą įtaką kredito unijų paskolų portfelio kokybės rodikliams. Kredito unijų pateiktas duomenimis, daugėjo vėluojamų gražinti bei didesnės rizikos paskolų. Daugiau kaip 60 d. vėluojamų gražinti paskolų apimtis padidėjo nuo 19 mln. iki 24,5 mln. Eur, o jų dalis – nuo 2 iki 2,3 proc. Kredito unijoms skaičiuojama neveiksnių paskolų¹ dalis padidėjo nuo 10,2 proc. iki 12,1 proc. 2023 m. specialieji atidėjiniai paskoloms padidėjo 1,8 mln. Eur – iki 6,1 mln. Eur, o specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis – iki 0,6 (prieš metus – 0,5 %). Taip pat išaugo paskolų, priskirtų rizikingesnėms grupėms (IV ir V grupėms), apimtis ir jų dalis paskolų portfelyje. Šių paskolų dalis sudarė 11,6 proc. paskolų portfelio (prieš metus – 11,2 %).

Nepaisant to, kad didėjo didesnės rizikos paskolų apimtis, sektoriaus kapitalizacijos lygis išliko gana aukštas, 2023 m. sausio 1 d. kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 18,29 proc. Vis dėlto dėl geopolitinės įtampos ir pakilusių paskolų palūkanų normų išlieka ekonomikos susitraukimo rizika, galinti pabloginti gyventojų ir įmonių finansinę padėtį, todėl tinkamas kredito rizikos valdymo užtikrinimas ir kapitalo stiprinimas ir toliau yra aktualus.

2023 m. kredito unijų suteiktos paskolos didėjo sparčiau už indėlius, todėl ir toliau didėjo paskolų ir indėlių santykis, kuris metų pabaigoje sudarė 95 proc. (prieš metus – 89 %). Kaip jau minėta, kredito unijų suteiktos paskolos padidėjo 14,4, o indėliai – 6,4 proc. (praėjusiais metais –

¹ Neveiksnių paskolų – tai ilgiau negu 60 d. uždelstos gražinti nenuvertėjusios paskolos ir nuvertėjusios paskolos.

atitinkamai 16,6 ir 9,4 %). Aptariamam laikotarpiui indėliai išaugo 67 mln. Eur, jais buvo finansuojama 79 proc. kredito unijų turto.

2024 m. sausio 1 d. indėliai sudarė 1 117,2 mln., iš jų terminuoti – 834,3 mln. ir neterminuoti – 282,9 mln. Eur. Išaugusių palūkanų aplinkoje didėjo terminuoti indėliai, o neterminuoti – sumenko. 2023 m. terminuoti indėliai augo sparčiau nei 2022 m. Aptariamam laikotarpiui terminuoti indėliai padidėjo 115,5 mln. Eur, arba 16,1 proc. (2022 m. – 54,7 mln. Eur, arba 8,2 %) ir 2023 m. sausio 1 d. sudarė 75 proc. visų indėlių (prieš metus – 68 % visų indėlių). Neterminuoti indėliai sumažėjo 48,5 mln. Eur, arba 14,6 proc. (2022 m. jie padidėjo 35,6 mln. Eur, arba 12 %). Didžiausią indėlių portfelio dalį (90 %) sudarė fizinių asmenų indėliai, nes kredito unijų nariai ir toliau renkasi indėlius kaip lėšų taupymo ir investavimo priemonę.

Pateiktų ataskaitų duomenimis, palūkanų normas už 12 mėn. trukmės terminuotuosius indėlius eurais padidino beveik visos kredito unijos. Už populiariausius metų trukmės terminuotuosius indėlius kredito unijos siūlo nuo 0,8 iki 4,5 proc. metines palūkanas. Kaip jau minėta, sparčiai augantis paskolų poreikis kai kuriose kredito unijose padidino apyvartinių lėšų ir kapitalo poreikį, todėl kredito unijos aktyviai skolinasi iš CKU. 2023 m. kredito unijų įsiskolinimas CKU didėjo sparčiau nei praėjusiais metais – kredito unijų įsiskolinimas CKU padidėjo beveik 52 mln. Eur (praėjusiais metais – 43,4 mln. Eur) ir 2024 m. sausio 1 d. sudarė 148,9 mln. Eur. Šiuos įsiskolinimus sudarė paskolos apyvartinėms lėšoms ir subordinuotosios paskolos.

Kredito unijų pateiktais duomenimis, 2023 m. pajinis kapitalas sumažėjo neženkliai – 0,2 mln. Eur, arba 0,3 proc., ir 2024 m. sausio 1 d. sudarė 71,7 mln. Eur. Reikšmingą įtaką pajinio kapitalo pokyčiui turėjo vienos kredito unijos, siekusios specializuoto banko licencijos, pajinio kapitalo sumažėjimas (3,7 mln. Eur), eliminavus jos įtaką pajinis kapitalas išaugo 3,5 mln. Eur. Kaip ir praėjusiais metais, didžiausias pajinio kapitalo augimas stebimas kredito unijose, kuriose sparčiai augo paskolų portfelis. Pajinio kapitalo augimas sietinas su išaugusiu kapitalo poreikiu ir siekiu padidinti perskaičiuotą kapitalą, kuris daro reikšmingą įtaką veiklos riziką ribojančių normatyvų dydžiams. Pateiktų ataskaitų duomenimis, kredito unijų tvarūs pajai, kuriais gali būti dengiami kredito unijos patirti nuostoliai, padidėjo iki 70,9 mln. Eur, o jų dalis analizuojamo laikotarpio pabaigoje sudarė 99 proc. pajinio kapitalo. Kitą pajinio kapitalo dalį sudarantys netvarūs papildomi pajai, nuo 2018 m. sausio 1 d. neištraukiami į kredito unijos perskaičiuotą kapitalą, naudojamą apskaičiuojant su kapitalu susijusius veiklos riziką ribojančius normatyvus, gali būti gražinti nariams, pateikusiems prašymus dėl jų gražinimo, be Lietuvos banko leidimo. 2024 m. sausio 1 d. kredito unijos dar turėjo 0,8 mln. Eur netvaraus papildomo pajinio kapitalo.

2023 m. kredito unijų sektoriaus veiklos rezultatas – 18 mln. Eur neauditoto pelno (2022 m. – 9,8 mln. Eur auditoto pelno). Pelningai dirbusios 57 kredito unijos uždirbo 18,1 mln. Eur pelno, o 2 patyrė 0,1 mln. Eur nuostolį.

Nepaisant didėjusių vertės sumažėjimo išlaidų, kurios per 2023 m. padidėjo 2,5 mln. Eur ir 2024 m. sausio 1 d. pasiekė 1,9 mln. Eur (praėjusiais metais tuo pačiu laikotarpiu – minus 0,6 mln. Eur), ir augusių personalo išlaikymo ir bendrųjų administracinių išlaidų, kredito unijų veiklos rezultatas gerėjo dėl ženkliai padidėjusių grynujų palūkanų pajamų. Auganti kreditavimo apimtis ir padidėjusios paskolų palūkanų normos vis dar buvo pagrindiniai veiksniai, darę įtaką sektoriaus veiklos rezultatui. Kredito unijos uždirbo 53 proc. daugiau grynujų palūkanų pajamų, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu. O grynosios paslaugų bei komisinių pajamos išliko to paties lygio. Kaip įprasta, didžiausią aptariamam laikotarpiui kredito unijų pajamų dalį – 87 proc. – sudarė palūkanų pajamos (prieš metus – 82 %). Didžiausia nagrinėjamo laikotarpio išlaidų dalis (55 %) teko operaciniams išlaidoms, jos, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, išaugo beveik 25 proc. ir joms padengti prireikė 42 proc. visų pajamų (prieš metus – 50 %). Kredito unijų sistemos personalo išlaikymo išlaidos ir bendrosios ir administracinės išlaidos augo tolygiai – apie 21 proc. 2024 m. sausio 1 d. duomenimis, 13 kredito unijų dar yra sukupusios 2,4 mln. Eur praėjusių metų nepaskirstytųjų nuostolių, todėl veiklos efektyvumo didinimo klausimas joms tebėra aktualus.

2024 m. sausio 1 d. neaudituočių ataskaitų duomenimis, visos kredito unijos vykdė veiklos riziką ribojančius normatyvus. Lietuvos banko interneto svetainėje viešai skelbiama informacija apie kiekvienos kredito unijos metų ir kiekvieno ketvirčio pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą.

Priedas. Pagrindiniai kredito unijų rinkos veiklos rodikliai

1 lentelė. CKU ir CKU grupių pagrindiniai balanso ataskaitos straipsniai (2023 m. gruodžio 31 d. duomenys)

Eil. nr.	Rodiklis	CKU			CKU grupės		
		suma, mln. Eur	pokytis, %		suma, mln. Eur	pokytis, %	
		2024 01 01	2023 m. IV ketv.	per metus	2024 01 01	2023 m. IV ketv.	per metus
1.	Turtas (aktyvai)	377,3	7,9	10,6	1352,8	3,0	25,3
1.1.	SVP	85,0	7,1	-16,6	126,2	4,6	9,5
1.2.	Nuosavybės VP	6,6	5,3	9,8	6,6	5,3	9,8
1.3.	Grynieji pinigai	0	-	-100	4,1	-19,7	6,6
1.4.	Lėšos centriniuose bankuose	42,5	10,8	-25,9	39,8	13,0	-30,0
1.5.	Lėšos kredito įstaigose	145,3	8,9	52,3	9,9	-51,7	-15,7
1.6.	Klientams suteiktos paskolos	93,3	6,0	20,1	1144,0	3,4	32,0
1.6.1.	Kitoms finansų bendrovėms	2,2	-	-	3,7	10,7	-
1.6.2.	Ne finansų įmonėms	80,3	2,4	17,8	408,5	6,0	43,9
1.6.3.	Namų ūkiams	10,8	13,3	14,9	731,7	2,0	25,6
1.6.3.1	iš jų paskolos būstui įsigyti	5,7	2,8	15,9	423,2	2,0	32,6
1.7.	Kitos turto pozicijos	4,6	6,3	54,9	22,3	9,7	18,0
2.	Įsipareigojimai ir nuosavybė	377,3	7,9	10,6	1352,8	3,0	25,3
2.1.	Centrinių bankų indėliai	0	-100	-	0	-100	-
2.2.	Įsipareigojimai kredito įstaigoms	247,7	22,7	5,6	0,1	-9,8	-15,9
2.3.	Indėliai	63,4	-9,5	29,3	1182,5	3,8	24,1
2.3.1.	Valdžios sektoriaus institucijos	0,0	-	-	0,1	-	-
2.3.2.	Kitos finansų įmonės	63,1	-8,7	30,6	103,7	-12,9	35,9
2.3.3.	Ne finansų įmonės	0,2	-72,8	-65,7	72,5	7,8	35,7
2.3.4.	Namų ūkiai	0,01	-9,1	0,0	1006,3	5,6	22,2
2.4.	Išleisti SVP	2,9	-5,0	175,8	4,4	-3,5	276,1
2.5.	Kitos įsipareigojimų pozicijos	29,6	6,5	-0,2	41,7	7,2	16,5
2.6.	Visa nuosavybė	33,7	2,6	25,2	124,0	5,6	39,0
2.6.1	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	3,4	-	-	19,3	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2 lentelė. Kredito unijų sektoriaus veiklos rodiklių kaita

Eil. nr.	Rodiklis	Suma, mln. Eur			Pokytis, %	
		2023 01 01	2023 10 01	2024 01 01	2023 m. IV ketv.	per metus
1.	Turtas	1 270,4	1341,9	1 407,7	4,9	10,8
2.	Pinigai	3,7	4,3	4,1	-6,2	10,7
3.	Lėšos bankuose	29,9	17,5	6,9	-60,5	-76,9
4.	Lėšos CKU	239,9	208,1	252,4	21,3	5,2
5.	Vyriausybės VP	19,2	34,7	33,6	-3,0	74,7
6.	Suteiktos paskolos	930,3	1030,4	1064,5	3,3	14,4
7.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	4,3	5,6	6,1	9,1	41,7
8.	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis, %	0,46	0,54	0,57	-	-
9.	Įsiskolinimai CKU	97,0	135,6	148,9	9,8	53,6
10.	Indėliai	1050,2	1069,8	1117,2	4,4	6,4
10.1.	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	1039,2	1058,9	1108,4	4,7	6,7
11.	Pajinis kapitalas	71,9	70,3	71,7	2,1	-0,3
12.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	9,8	14,6	18,0	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.